

Bäste medarbetare!

Tack för Din arbetsinsats under året som gått! Ett år som varit mycket innehållsrikt och framförallt präglats av djup lågkonjunktur, den höga arbetslösheten samt ekonomiska och finansiella kriser.

Det är då glädjande att kunna konstatera att vårt bolag har uppnått nästan alla våra mål. Vi har klarat målet för försäljning och fakturering och vi kommer att nå ett ekonomiskt resultat som är väsentligt över vår budget. Vi har klarat full sysselsättning med undantag av Enköpingsdivisionen.

Jag trodde i somras att vi under hösten skulle passera miljarden i försäljning efter första halvårets extremt fina framgångar, men avmattningen under de senaste månaderna medförde att vi inte kunde komma över denna lite magiska gräns.

Arbetet med TBM fortsätter. Vi har nått framgång under året och vi kommer gemensamt att ta ytterligare stora steg under nästa år. De små kliven tas löpande genom "ständiga förbättringar".

Vi ska också satsa ytterligare på kompetenshöjande aktiviteter. Allt hänger på vad "Du" och jag kan och vad "Vi" kan tillsammans.

Det viktigaste av allt är att vi fortsätter att sätta kunden i centrum. Konkurrensen ökar hela tiden och vi skall alla arbeta med kundkontakter och visa respekt och förståelse för kundernas krav. Minimikraven är rätt kvalitet, rätt tid och konkurrenskraftigt pris, men det krävs ytterligare insatser för att bli den favoriserade leverantören.

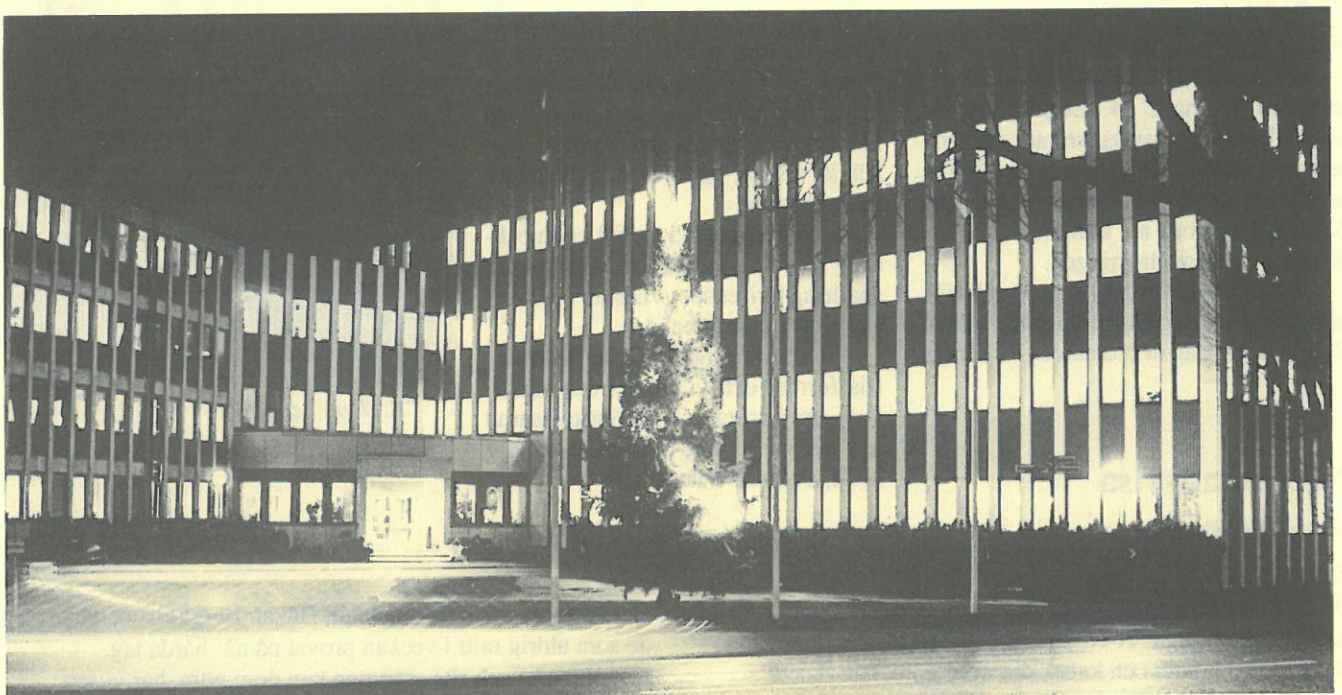
Vi har nu klarat av första halvlek av den djupa lågkonjunkturen och vi kommer att klara även den andra under förutsättning att Du "kommer igen" på samma fina sätt nästa år, med samma arbetsglädje och samma "go".

Än en gång, ett varmt tack för allt Ni gjort under 1992.

Ha en skön helgledighet!

God Jul och Gott Nytt År!

Anders Holm

Vår julgran lyser upp i decembermörkret!

ITC önskar God Jul och Gott Nytt År!

Det har hänt mycket under 1992 för oss som jobbar med Forskning & Utveckling och Basic Engineering.

För ett år sedan vid samma tidpunkt informerade jag om att vi skulle börja med ett nytt arbetssätt. Vi skulle börja arbeta med program och projekt som komplement till linjeorganisationen. Målsättningen var att få ytterligare fokus på att prestera output och resultat.

Vi definierade vår roll att göra nya produktintroduktioner och bygga och vidmakthålla en teknikbas samt att tillhandhålla tekniska tjänster.

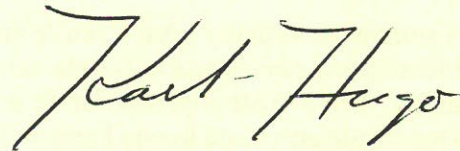
Den 1 april bildade vi ITC och vi kan nu inför det stundande årsskiftet konstatera att den nya strukturen är långt kommen och att väldigt mycket har hänt under året. Vi har pressat oss hårt, men har också åstadkommit mycket.

- Flera nya produkter och system är ute.
- Vi har ordnat flera stora konferenser för dotterbolag, där vi har levererat nytt know-how.
- Vi har startat TBM-verksamheten.
- Vi har introducerat ITC News.
- Kunddagarna vi arrangerat för affärsområde IPFs kunder har slagit mycket väl ut.
- Verksamheten inom torkområdet har intensifierats och kontakten med affärsområdet har utvecklats mycket väl.

- Den stora volymen har varit inom affärsområde PFA, där vi också varit inblandade i omfattande utredningar avseende verksamheten.
- Vi har också haft mycket kontakter och tekniska tjänster med affärsområdet PRR.
- Volymen tekniska tjänster har varit större än budgeterat, vilket har varit mycket positivt för vår ekonomi som i början av året såg lite mörkt ut, men nu har ljusnat betydligt.

Sammantaget kan vi vara mycket nöjda med vad vi har åstadkommit under 1992. ITC har blivit etablerat och känt och vi har lagt grunden till en ljusnande framtid.

Jag önskar Er alla en riktigt
GOD JUL,
ETT GOTT NYTT ÅR
och **MYCKET AVKOPPLING**
under helgerna.

Det är inte bra att ta ut segern i förskott!

I samband med överlämnandet av reningsanläggningen för panna 4 till Kraftvärmeverket i Västerås anordnades en "Trevlig kväll".

Håkan Bergkvist berättar;

— Vi var totalt cirka 45 stycken som träffades och hade en kul avslutningskväll. Fläktgänget representerades av projekt och igångkörningsteamet och KVV ställde upp med motsvarande killar samt de driftgång som nu kommer att köra den övertagna anläggningen.

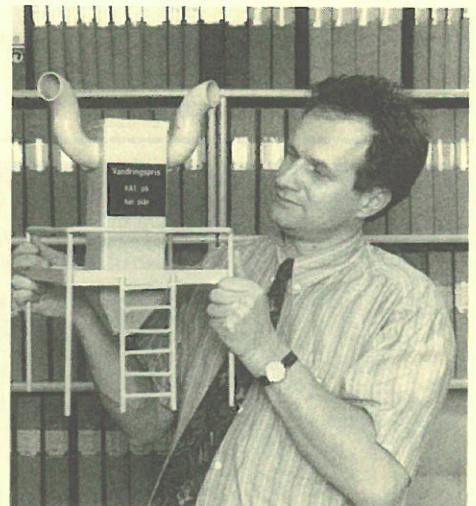
— Fläkt fick ihop två lag medan KVV hade hela fem lag till förfogande vilket föga hjälpte. Lagen coachades av Fläkts

Greger Sundström, MP-chef och KVV:s Kenneth Jönsson, kraftverkschef.

— Kvällen började med att vi spelade en NOx-turnering i innebandy. KVV var säkra på vinst för de hade diktat en visa och signalerade att vi inte skulle ha några som helst möjligheter. Men så gick det inte, med ett så fantastiskt elegant spel som vi från Växjö visade, gavs inte KVV några stora chanser.

— Växjölaget fick också en inteckning i det konstnärligt utformade vandringspriset som visar en NOx-reaktor med alla tillbehör.

— Det är viktigt att få träffas under fria former och vi känner oss verkligen som kamrater med Västeråsarna och det var en allt igenom en trevlig kväll, avslutar Håkan. □

Håkan Bergkvist med vandringspriset "KAT på het plåt".

NOx-Bandyvisa

Melodi: "På lingonröda tuvor...."

Refrängerna:

Det är grabbarna från Småland, Håkan Bergkvist och hans gäng de som ej kan säga "R-R" som folk – i bandy får dom däng.

Baxa plåt och balk och kabel kan dom göra, har vi sett men så fort dom spelar bandy då går alltihopa snett!

Det är gubbarna från Småland, Håkan Bergkvist och hans lag, de som aldrig mitt i veckan provat på nå' hårda tag.

Koppla tråd och rita scheman kan dom göra, har vi sett men så fort dom spelar bandy då går alltihopa snett!

Julkryss 92

Flyttar en del			Satt med Skuld	Vinterföre	Kommer från Etna
Sönder			Åträdd	Efter PS	Har saken minst två Kom först
Spel		Gry			
		Grekisk ö			
Evig					
Gick upp i rök				Bred	
		Del 2	Centrumdel	Göteborgska	
			Yttrade	Skinna	
Hodd-båten				Snäll	Okokt
Yra					
Biter					
Svar		Var 1991			Gryning
		Nyter			Kraftkälla
Neon			Ute	Idrötsf. i Malmö	Skämtade
				ASEA är del av	Dansk-ö
				Svag	
Sägs Måns	Rova	Ton			
Gräns-kedja			Est		Syre
Flinta			Jagad rått		

Oskar Gustavsson 92

Julnummer, Julkryss, allt är sig lika även denna julen och så är det med de flesta av våra julseder. Vi vill slå vakt om det som vi tycker är fint och värd att bevara.

Till julens aktiviteter hör nötknäckning och därför hoppas jag att detta julkrysset ska passa bra in som tyst nötknäckning.

Oskar Gustavsson har som vanligt satt ihop krysset och jag hoppas att han inte har gillrat allt för många fällor för krysslösarna.

Lösningar

till krysset ska vara INDSIDANs red. DZ, tillhanda senast torsdagen den 14 januari.

De fyra först öppnade rätta lösningarna belönas med:

- 1 - 2 pris   Reseplånbok
- 3 - 5 pris   Bälte

Namn

Avd. ev. adress

Schacksektionen efterlyser kvinnliga spelare

Att spela schack har med åren blivit något av en tradition vid vårt företag. Det började på 60-talet i Kamratföreningens regi och drev under 70-talet vidare, främst genom eldsjelen Pavle. Sedan har det fortsatt med varierande livlighet under senare år.

För närvarande är vi tio spelare som på tisdagskvällarna samlas i PM2s lunchrum för kamp om poäng och placeringar i klubbmästerskapet. Vi deltar också med två 3-mannalag i årets Korpserie, där det ena laget har att försöka försvara serie-segern från förra året.

Vid sidan av den rent schackliga verksamheten är den personliga samvaron vid och kring schackbrädet mycket värdefull. Här möter man medarbetare i olika åldrar och inom de flesta yrkesgrupperna vid Fläkt. Dock efterlyser vi kvinnliga spelare som vi hälsar varmt väl-

komna till våra träffar. För nybörjare har vi möjlighet att anordna introduktion i spelets grunder och även träningsspel.

Red. tackar Curt Gustavsson för rapporten. □

Schackspelarna är från vänster; Ola Eriksson, Göran Persson, Curt Gustavsson, Bo Hultin och Birger Asp. Johan Depta spelar också schack men han håller i kameran.

n flyttades från ASEA till Fläkt

Ingångskörningen gick fint och var klar på ett par veckor men sedan började det verkliga problemet med hemresan. ASEA-ingenjören hade genom kontakter fått chansen att åka söderut och tillbaka till Stockholm men Åke var tvungen att ta den norra vägen över Haparanda.

Efter ungefär en veckas väntan fick han chansen att följa med en båt som gick från hamnen, tio km därifrån. Med häst och släde åkte han dit, det var kallt och mycket snö. Det var i december och inte så långt kvar till jul.

Sjötransport med lastbåt som fraktade bomber och granater och fyra dygn utan mat.

Vid framkosten till båten stod där 200-250 personer som skulle med och det var en liten fraktbåt som fraktade ammunition, som bestod av bomber och granater, till de finska soldaterna. Resan upp till Torneå hade nog gått bra om de inte fastnat i packis. Av de beräknade timmarna blev det dagar som de satt fast som i ett skruvstäd i isen. Det hjälpte inte att kaptenen försökte att med isankare få dem loss eller att passagerarna fick springa från sida till sida på båten för att få den i rullning och på så sätt komma loss.

Åke och flera med honom försökte på tredje dagen att gå på isen mot land för att försöka skaffa mat men alla utom en vände därför att isblocken, två till tre meter höga, stod som murar framför dem.

De som hade blivit våta under försöket fick under natten ligga på durken i maskinrummet för att torka, och Åke var en av dem. På morgonen kunde han inte få upp det ena ögat. Han hade blivit biten av loppor på ena ögonlocket så att det hade svullnat.

Dagen efter kom en isbrytare till hjälp så de kom till Torneå. Från hamnen fick de lift med de bilar som kom för att hämta ammunitionen. Väl framme vid gränsstationen i Haparanda så bad han tullarna att ringa efter en Taxi och det kom en Taxi men chauffören höll på att spricka av ilska när han varit tvungen att elda på gengasaggregatet och Stadshotellet låg endast 200 m bort, men han förstod strax Åkes situation.

Första och enda gången i hans liv begärde en portier förskott av honom. Han hade inga pengar till rum och så ville han ju ha mat också. Det ordnade sig när han visat sin bankbok och legitimerat sig.

Harry Andersson och Åke Norman hade mycket intressant att berätta.

Åke förstod portieren när han tittade sig i spegeln. Fyra dygn och 18 timmar utan mat och ena ögat igensvullnat av loppbett.

Åke ramlade under bordet

Han tvättade sig och snyggade till sig och gick till matsalen och beställde smörgåsbricka och en "femma" Norrlandsakvavit. Han tog några tuggor av maten och tog en liten klunk brännvin och föll direkt under bordet. De bar upp honom på hotellrummet och på morgonen frågade han portieren vad som hände, han var ju inte berusad. "Du kanske inte hade ätit på länge", var hans kommentar. Och det hade han ju inte

Tågresan till Stockholm gick fint även om han inte fick någon sovkupe. I Stockholm ringde han sin chef och talade om var han var varvid denne utbrister, "Var i helvete har Du hållit hus?" Åke hade sänt telegram när han åkte från Uleåborg. Åke konstaterade att försöka få en stockholmare att förstå vad packis var för något, det var lönlöst.

Åke avslutade historien med att det var tur att han inte meddelade sin Sonja vid avfärden för då slapp hon att vara orolig.

Carl-Eric Åkerlund, tidigare konstruktionschef, har fördjupat sig mycket i ämnet elfilter.

1988 försvarade han sin doktorsavhandling; "Fält och ström i elektrostatiska avskiljare med profiletrade elektroder".

Han hade då hållit på i tio år med avhandlingen. Vid en intervju med Carl-Eric för några år sedan sade han:

– Det är viktigt att grundforskning bedrivs så man vet vad som är möjligt att göra och kanske det viktigaste, vad man inte ska göra.

Filip Knutsson har jobbat med elfilter sedan 1954 och han vet det mesta om utvecklingen, från starten till den nivå vi befinner oss idag. Hela tiden har det utförts ett intensivt utvecklingsarbete för att alltid ligga "i topp".

Filip ger oss några milstolpar;

– Redan 1960 kunde vi bygga 10 meter höga filter, samtidigt introducerades också Fläkt's första mastelektrod. En bra elektrod som dock fick lämna plats för andra typer. I mitten av 60-talet byggdes 12 m höga filter.

– Spiralelektroden har varit en nyckelkomponent och den har vi hela tiden förbättrat. Bättre material, bättre ytfinish för att optimera elektrodernas prestanda och hållfasthet.

– Elektrodavståndet ökades från 250 mm 1976 till 300 mm för att i dag vara upp till 400 mm för vissa applikationer.

– 1980 gick vi från smala utfällnings-elektroder, 400 mm bredd, till 750 mm breda och med fast inspänning, detta medförde en väsentlig förbättring. Högre filter kunde byggas och till en avsevärt lägre kostnad.

– 80-talet var elektronikens årtionde då likriktarnas styrning revolutionerades, EPIC introducerades. Den medförde en enorm förbättring, effektförbrukningen kunde minskas radikalt genom att pulsning infördes och vi fick en väsentligt bättre avskiljningsgrad och särskilt för högresistiva stoft.

– 1990 kom det nya FTA-filtret enligt ett helt nytt konstruktionskoncept med multipeakelektroder och med toppslagning av både utfällning och emissionsystemen.

– En milstolpe som vi inte får glömma är när vi fick installera elfiltren för Jim Bridger i USA 1972. Ett kraftverk som producerar 4 x 500 MW el-energi, avslutar Filip. □

50 år sedan elfiltertillverkningen

Att avskilja stoft ur rökgaser genom att ladda upp stoftet på elektrisk väg och därefter avskilja det ur rökgaserna var en metod som ASEA började med redan 1937. De första åren skedde utvecklingen och projekteringen i Ludvika.

Första oktober 1942 flyttades tillverkningen över till Svenska Fläktfabriken i Jönköping och ett par av förgrundpersonerna från Ludvikatiden, Åke Norman och Harry Andersson var nu med på 50-årsfesten.

Sten Maartman, också en av elfilterets förgrundsgestalter var inte bara med på jubileet, han var starkt involverad i arrangemangen och höll i uppläggnings tillsammans med Filip Knutsson och Kjell Porle.

Sten Maartman.

Jubileumshögtidligheterna började med en kort historik som Sten Maartman inledde med att först presentera de båda äldsta kämparna, Åke Norman och Harry Andersson och Sten sade bl.a.

– Den första oktober 1942 flyttades tillverkningen från Ludvika till Jönköping och Åke Norman flyttade då med. De brukar kalla Åke för elfilterservicens fader. Han vet verkligen hur ett elfilter ska byggas. Åke replikerade snabbt "Och hur det inte ska se ut".

– Harry Andersson är sodahusfiltrets "Grand old man". Uppfinnare av hetfiltret och oförtröttlig i sina ansträngningar att krama ut så mycket stoft som möjligt ur rökgaserna.

Sten sade att det egentligen inte finns någon samlad bild över vad elfilter totalt har betytt för Fläkt, att det har betytt mycket ekonomiskt ansåg han dock helt klart.

– Elfiler är en fascinerande produkt, det rymmer allting från matematik, fysik och kemi till processkunskap.

De 25 elfilterexperter som var närvarande vid jubileet har sådan elfilterkunskap att det är svårt att uppbringa en motsvarande kunskaps- och visdombank.

– Från att vi 1942 byggde 5-meters filter är vi idag uppe i 15-meters, ja t o m 16-meters. Jag vet att det byggdes 2 system 1942 och de längsta filtren har idag 7 system.

– Vi har genomgått en kraftig utveckling mekaniskt och elektriskt och vi har delvis lett den utvecklingen.

– Vi som har arbetat med elfiler har en gemenskap som inte minst illustreras av dagens jubileum, avslutade Sten.

Vi kan upplysa om att Sten började att arbeta med elfiler i februari 1955.

Några minnen från det som Harry Andersson berättade;

– Det är nu fjorton år sedan jag slutade på Fläkten och det är konstigt när jag sitter här så har alla som jag ser här varit mina arbetskamrater.

– Att välja viktiga händelser för historiebereskrivning var svårt.

– Fröet till elfiltret kom troligen till i Boliden 1933. 1937 började jag att jobba i Ludvika dit tillverkningen förlades. Den livaktiga plantan planterades 1942 om i den frodiga myllan, Svenska Fläktfabriken i Jönköping.

– Elfiler har varit fullt av spännande och viktiga händelser och avgörande för en anläggning har varit igångkörningen.

– Den gladaste händelsen och den händelse som jag gärna vill minnas var Fläkts elfiler vid en sulfatfabrik i Finland 1952. Efter en förnämligt montagearbete under ledning av Gösta Mildh blev det den perfektaste igångkörning som jag upplevt, allt klaffade.

– Förr bestämde man avskiljningsgraden av ekonomiska eller process tekniska skäl mer än av hänsyn till omgivning.

– Jag kan säga att jag aldrig haft anledning att ångra att jag 1937 valde att jobba med att rena rökavgaser. Bättre arbetskamrater och chefer än dem som jag har haft förmånen att arbeta tillsammans med kan man inte önska sig. Det har känts berikande både under den aktiva perioden och efteråt.

Harry framförde ett tack till alla för den fantastiskt fina arbetsgemenskapen i såväl med som motgång och hans tack omfattade självfallet även de arbetskamrater som inte kunde vara med på jubileet.

"Verksamheten har kommit tillbaka till sina rötter när det åter ingår som en mycket viktig del av ABB-koncernen", sade Harry.

Åke Norman kom med en riktig ryssare om hur han haft det på ett montageuppdrag 1944 i Uleåborg i Finland och här återges ett sammandrag.

Finnarna hade vid den tiden skrivit fredsvillkor med Sovjet och höll som bäst på att jaga tyskarna norrut och in i Norge. Det var stor brist på mat och mycket var eldhärdigt och broar sprängda.

Planeringen var att allt eftersom tyskarna drog sig tillbaka skulle Finlands fabriker köras igång och i Uleåborg var det en cellulosaanläggning som skulle igång. ASEA hade sålt filtret före överflyttningen till Jönköping och Åke hade jobbat med det, därför bad de Åke att tillsammans med en ingenjör från ASEA vara med vid igångkörningen.

Resan från Stockholm till Uleåborg gick ganska bra, även om det tog lång tid i anspråk och matpaketet, som de hade med sig från Sverige, var attraktiva i det krigshärjade Finland.

Matsedel Kvarnhagskällarn

Dagens rätt

Vecka 52

Måndag:

Köttbullar med gräddsås

Tisdag:

Julskinka med rödkål

Onsdag:

Schnitzel Italia med tomatås

Vecka 53

Måndag:

Pannbiff med löksky

Tisdag:

Stekt falukorv med potatismos och varm rödlökssallad

Onsdag:

Entrecote med gräddig pepparsås

Vecka 1

Torsdag:

Ångat kalkonbröst med brysselkål och velutesås

Fredag:

Rostbiff med choronsås och råstekt potatis

Vecka 2

Måndag:

Stekt isterband med stuvad potatis

Tisdag:

Fläskfärsbiff med champinjonsås

Onsdag:

Friterade jätteräkor med Rhode Island-sås och ris

Torsdag:

Gulaschsoppa med ostfralla

Fredag:

Panerad schnitzel med ärtor

Vecka 3

Måndag:

Kokt fläskkorv med senapssås och potatismos

Tisdag:

Spagetti Bolognese

Onsdag:

Spättafilé med broccoli, ost och smörsås

Torsdag:

Ärtsoppa med pannkakor och sylt

Fredag:

Stekta kycklingdelar med gräddsås och gelé

*God Jul och Gott Nytt År
önskar restaurangpersonalen.*

Vi på informationsavdelningen önskar Er alla

**God Jul
och
Gott Nytt År!**

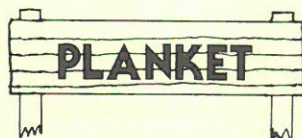
MM:

SÄLJARE

TCTP:

PROCESSINGENJÖR

Är Du intresserad så hör av Dig till
Eva Posch, M (7277) för M och för
övriga, Sune E Karlsson, DH (7565)

**Säljes:
Däck**

4 st nya Michelin MS 100 185/14

Ej på fälg. Pris 2500:-

Tel. arb.7687, bost. 40740

**Önskas hyra:
Lägenhet**

2:a eller 3:a i Växjö

sökes av rökfri

Tel. 7861 eller 7786

Kvarglömt

En **guldhalskedja** glömdes kvar i relaxrummet, (utanför bastun) Träningsverket.

Om det är någon som har tagit vara på kedjan, var vänlig och sänd den till eller ta kontakt med receptionen, de vet vem som är ägaren.

Hoppas den kommer till rätta, det var ett kärt minne!

**Nästa nummer
av INDSIDAN
utkommer
22 januari!**

**Läkar-
mottagningen**

är flyttad från hus E och finns nu i hus D med ingång genom dörr D21 (samma ingång som till verkstadsklubbens exp).

Mottagningen finns på andra våningen och mottagningstiderna är som tidigare

Syster Ingrid:
måndagar kl. 9 – 12

Doktor Stig Nordin:
Varannan torsdag (med jämna veckonr.) mellan kl.8 – 10

Tel. ankn. mottagn. 7330

50 år fyller....

5 jan. Ulf Lundqvist, PM8

INDSIDAN ges ut av

ABB Fläkt Industri AB

351 87 Växjö tel. 0470/87000

Ansvarig utgivare: Stefan Nilsson
Redaktör: Bernt Karlsson
Teknisk produktion: Informations-
huset i Småland AB

ABB
ASEA BROWN BOVERI